

НОРМА МАСЛАХАТЧИ

ХУКУҚ
СОЛИҚЛАР
БУХГАЛТЕРИЯ

2005 йил июлдан чиқа бошлаган

ҲАМ РИВОЖЛАНИШ УЧУН, ҲАМ ҲОРДИК УЧУН

Үтган ҳафта «Ўзэкспомарказ»да «Ўзбекистон матбуоти» III миллий кўргазмаси бўлиб ўтди. Унда 60 дан ортиқ маҳаллий ва 10 та хорижий компания иштирок этди.

Улар кенг доирадаги ишбилармонлик, таҳлилий, ўкув, кўнгилочар ахборотни тақдим этадиган ўз газета, журнал, китоб ва интернет-ресурсларини тақдим этдилар. Шуни қайд этиш жоизки, кўп сонли ташриф буюрувчилар босма нашрлар стендлари олдида тўхтаб, республика, идоравий ва мустақил газеталар билан танишилар, нашрларнинг сўнгги сонларини сўрадилар ва материалларнинг мавзувий тахламлари билан танишилар.

Газета ва журналларнинг аксарияти бугунги кунда ўз электрон версияларига эга бўлиб, улар ҳам кўргазмаларга қўйилган эди. Гарчи электрон сайтилар аста-секин босма нашрларни сикиб чиқараётган бўлса-да, кўргазмада маълум бўлишича, ташрифчиларда босма нашрларга ҳам қизиқиш анчагина катта бўлган.

Кўргазмада «Солиқ ва божхона хабарлари», «Норма маслаҳатчи», «Налоговые и таможенные вести», «Норма» газеталари, «top» реклама журналини чиқарувчи «NORMA» газеталари бирлашган таҳририяти ҳам иштирок этди. Шуни таъкидлаш лозимки, ихтисослашган иқтисодий ва хукукий нашрлар билан қизиқувчи меҳмонларнинг қадами компания стендлари олдидан ҳеч ҳам узилмади. Уларнинг эътиборини «NORMA» иқтисодий-хукукий нашриёти чоп этаётган босма ҳамда электрон китблар, хусусан бухгалтерия ҳисоби, солиқ солиши бўйича китблар жалб этди.

Кўргазма Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Вазирлар Маҳкамаси кўмагидаги ўтказилди.

«Ўзбекистон матбуоти» кўргазмаси хилма-хил китоб маҳсулоти – ихтисослаштирилган, ўкув, кўнгилочар адабиётларини тақдим этди. Кўргазма доирасида «Ийлнинг энг яхши китоби» бешинчи

республика танлови натижалари бўйича мукофотлаш ўтказилди.

Давлатимизнинг кўмаги ва жамиятнинг эҳтиёжи мамлакатда журналистикани ривожлантиришнинг пойдевори бўлиб хизмат қиласди. Бугунги кунда Ўзбекистонда 1300 дан ортиқ оммавий ахборот во-ситаси рўйхатдан ўтказилган. Уларнинг жамиятдаги роли тобора ошиб боряпти.

Президентимиз томонидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиснинг Қонунчилик палатаси ва Сенати 2010 йил 12 ноябрда ўтказилган кўшма мажлисида илгари сурилган Мамлакатимизда демократик ислоҳотларни янада чукурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясида ахборот соҳасини ислоҳ қилиш, ахборот ва сўз эркинлигини таъминлаш борасида «Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлиги тўғрисида»ги Қонунни қабул қилиш назарда тутилган, у қонун йўли билан ОАВ по-зициясини мустаҳкамлайди, улар фаолиятининг очиқ-ошкорлигини таъминлаш мақсадида уларнинг давлат органларининг ахборот хизматлари билан ҳамкорлигини тартиба солади.

Ўз ахборотимиз.

БИЗНИНГ ЛОЙИҲАЛАРИМИЗ

ҚОНУНГА ИТОАТ ҚИЛИШ – БОШ МАҚСАД

Ўтган ҳафтада «NORMA» газеталари бирлашган таҳририяти ва «NORMA» профессионал ривожланиши маркази бухгалтерлар учун семинар ўтказди. У иқтисодий жиноятлар мавзусига багишиланди. Хукуқшунос эксперталар Элеонора Мазурова «Mirobod Kollegiyasi» адвокатлар ҳайъатининг аъзоларидан бири ва «Фидес» адвокатлик фирмасининг бошқаруви шериги Ринат Ахмедшин семинар иштирокчиларига бухгалтерия ҳисоби мутахассислари кўпинча жа-вобгарликка тортиладиган иқтисодий соҳадаги хукуқбузарликларнинг турлари, уларни ким ва қандай қилиб аниқлаши, маъмурий ёки жиноят иши қўзгатилган чоғида нима қилиш кераклиги тўғрисида гапириб бердилар.

Бошловчилар эслатиб ўтдиларки, солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни тўлашдан бўйин товлаш, бухгалтерияга оид ва бошқа ҳисоб ҳуқоқатларини яшириш, йўқ қилиш, сохталашибтириш, шунингдек олинган фойда ёки мол-мulkни яшириш, ўз мулкий мажбуриятларини бажармаслик, мол-мulkни йўқ қилиш ёки бошқа шахсга ўтказиш – буларнинг барчаси солиқ солинадиган базани камайтиришга олиб келади ва улар маъмурий ёки жиноий жавобгарликка тортиши учун асос бўлиши мумкин. Ма-

салан, сизнинг олдингизда кредиторлик қарзи бор бўлган компанияга товар етказиб беришда давом этишингиз учун сизни қоидбузарликни содир этишда кўмаклашганлик учун жавобгарликка тортишлари мумкинлигини баъзилар билмаган эдилар.

Тингловчиларда дебиторлик қарзи масаласи катта қизиқиш уйғотди. Эксперталар бундай қарз мавжуд бўлганда ҳеч ҳам орқага сурмасдан, дарҳол ундирув ҳуқоқатларини тайёрлаш ва уларни суд мухкамасини бошлаш учун юристга топширишни

маслаҳат бердилар. Чунки бу ишни ўз вақтида қилмаслик ва бухгалтериянинг ҳаракатсизлиги кейинчалик мансаб совуқлонлиги сифатида талқин этилиши эҳтимолдан холи эмас. Тўлов муддатини кечкитириш мумкинлиги тўғрисидаги саволга бошловчилар бунинг учун кўшимча битимни расмийлаштириш лозимлигини тушунтиридилар. Бироқ хавфдан холи бўлишини таъминлаш мақсадида ҳар эҳтимолга қарши қароз юзага келган пайтдан бошлаб

2-бетда

ҚОНУНЧИЛИКДАГИ ЯНГИЛИКЛАР

ЯНГИ ҲУЖЖАТЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТАМИЗ

Тақдим этилаётган, шунингдек сўнгги пайтда қабул қилинган бошқа ҳужжатларнинг тўлиқ матни билан norma.uz сайтида танишиб чиқишингиз мумкин.

ТАДБИРКОР ФЛЕШКАНИ ТАҚДИМ ЭТАДИ

Президентнинг 14.11.2013 йилдаги ПҚ-2066-сон қарори билан Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатига олиш ва ҳисобга кўйишнинг хабардор қилиш тартиби тўғрисидаги низомга (Президентнинг 24.05.2006 йилдаги ПҚ-357-сон қарори билан тасдиқланган) ўзгариш ва кўшимчалар киритилди.

Тадбиркорлик субъектлари давлат рўйхатидан ўтиш учун ҳужжатларни нафақат ўзи келган ҳолда ёки почта алоқаси орқали, балки Интернет тармоғи орқали ҳам тақдим этишлари мумкин. Ҳужжатлар мурожаат этувчининг электрон рақамли имзоси билан имзоланиши лозим.

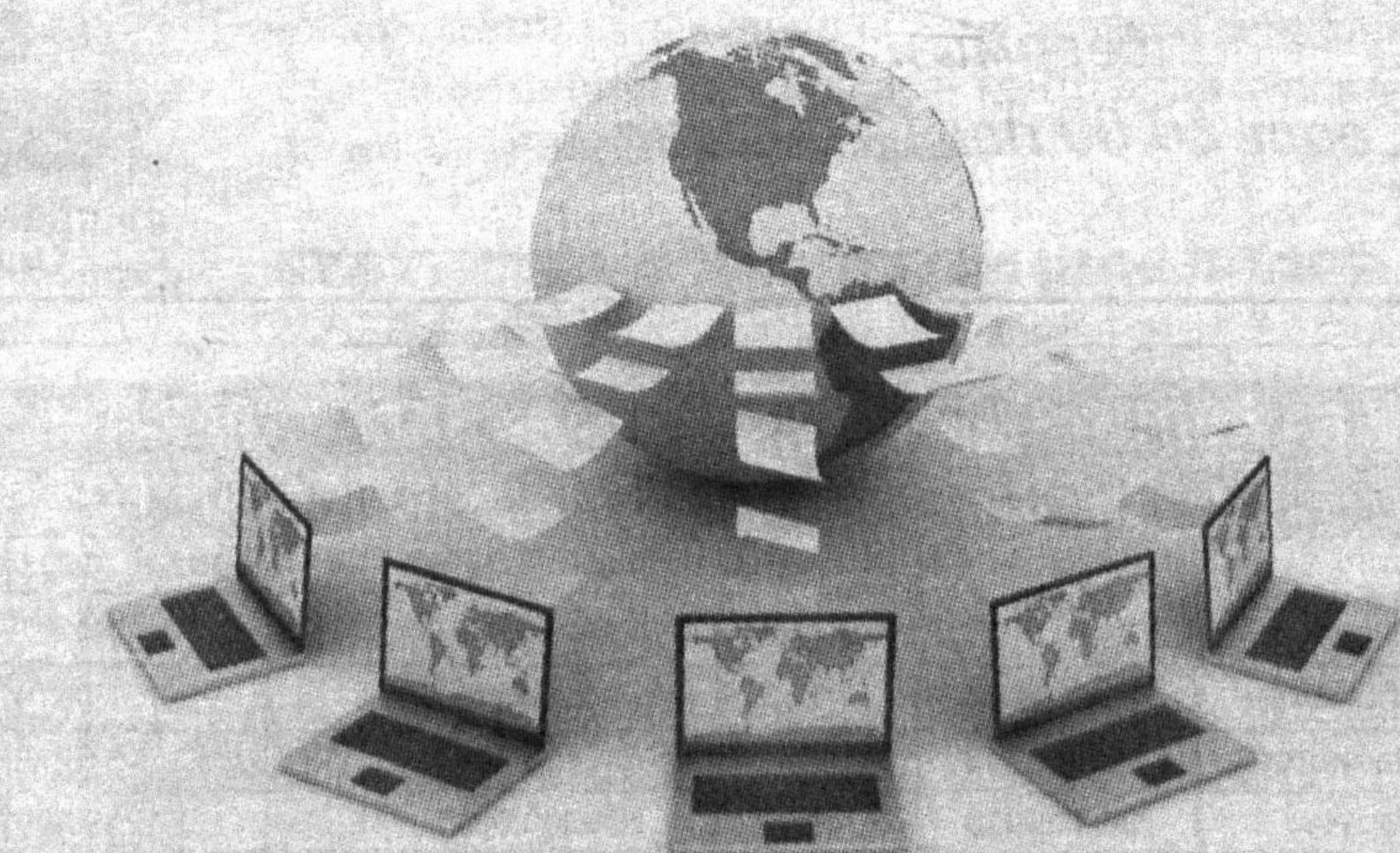
Мурожаатномага Интернет тармоғи орқали жўнатиш мумкин бўлмаган қуйидаги ҳужжатлар илова қилинадиган ҳоллар бундан мустасно:

қайта ташкил этилганда – қайта ташкил қилинаётган (қўшиб юбориш, бўлиш ва ўзгариши ўйли билан) юридик шахснинг рўйхатга олинганлиги ҳақидаги гувоҳноманинг асл нусхаси, мухри ва штампи;

номи ўзгарганда – давлат рўйхатига олинганлиги ҳақидаги гувоҳноманинг асл нусхаси ва янги фирма номи захирасига олиниши тасдиғи, алмаштириётган мухр ва штамп, шунингдек икки нусхада янги мухр ва штампнинг эскизлари.

Қоғозда расмийлаштирилган ва (ёки) берилган сканерланган ҳужжатларни тақдим этишга йўл қўйилади.

Рўйхатдан ўтказувчи орган тадбиркорлик субъектига реал вақт режимида, давлат солиқ кўмитаси ва давлат статистика қўмитасининг Интернет тармоғидаги тегишли идоравий сайтларидан фойдаланган ҳолда олинган СТИР ва ОКПО кодларини беради (идоралараро электрон ёзишмалар йўли билан кодларни бериш тартиби ўз кучини йўқотди).

Тадбиркорлик субъектларини рўйхатга олиш давлат интерактив хизматларини кўрсатиш Ягона порталаидан фойдаланувчининг шахсий кабинети орқали амалга оширилади. Бу ерда мурожаат этувчи рўйхатдан ўтиш ҳақида хабардор қилинади. Тадбиркорлик субъектларини электрон шаклда давлат рўйхатига олиш тўғрисидаги ҳужжатларда рўйхатдан ўтказувчи орган ваколатли шахснинг электрон рақамли имзоси бўлиши лозим. Улар берилган сана бўлиб шахсий кабинети орқали рўйхатдан ўтказувчи органнинг хабарномаси мурожаат этувчи томонидан қабул қилиб олинган кун ҳисобланади. Рўйхатдан ўтказувчи орган томонидан берилган электрон ҳужжатлар мавжуд бўлган тақдирда мурожаат этувчи уларнинг асл нусхаларини Интернет тармоғи орқали тақдим этишга ҳақли. Мурожаат этувчи қоғозда расмийлаштирилган тегишли ҳужжатларни ўзи келган ҳолда ёки почта алоқаси орқали ҳам олиш хукуқига эга.

Давлат рўйхатидан ўтганилик тўғрисидаги йўқолган ёки яроқсиз холга келган гувоҳнома ўрнига тадбиркорлик субъектининг аризасига кўра унинг тикланган нусхаси, шу жумладан электрон шаклдаги дубликати тақдим қилинади. Бун-3-бетда

ҚОНУНГА ИТОАТ ҚИЛИШ – БОШ МАҚСАД

90 кун ўтишини кутмасдан уни ундириш учун судга мурожаат қилиш керак.

Бошловчилар бизнинг қонунчилигимиз кейинги йилларда иқтисодий жиноятларга қарши жазо чораларини анча либералластирганлигини таъкидладилар. Чуончи, масалан Жиноят кодексининг 167-«Ўзлаштириш ёки растрата йўли билан талон-торож қилиш» ва 168-«Фиригарлик», 170-«Алдаш ёки ишончни суистеъмол қилиш йўли билан мулкий зарар етказиш» ва 184-«Солиқлар ёки бошқа мажбурий тўловларни тўлашдан бўйин товлаш» моддаларида етказилган моддий зарар қопланган (солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар тўлиқ тўланган) тақдирда, озодликдан маҳрум этиш тарзидаги жазо қўлланмаслиги назарда тутилган.

Жиноий йўл билан олинган даромадларни легалластириш мавзуси қизгин муҳокама қилинди. «Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легалластиришга ва терроризмни молияластиришга қарши курашиб тўғрисида»ги Қонуннинг (26.08.2004 йилдаги 660-II-сон) З-моддасига биноан ушбу хукуқбузарлик мулк (пул маблағлари ёки бошқа мол-мулк) жиноий фаолият натижасида топилган бўлса, уни ўтказиш, мулкка айлантириш ёхуд алмаштириш йўли

билан унинг келиб чиқишига қонуний тус беришдан, шунингдек бундай пул маблағлари ёки бошқа мол-мулкнинг асл хусусиятини, манбанини, турган жойини, тасарруф этиш, кўчириш усулини ёхуд пул маблағларига ёки бошқа мол-мулкка бўлган ҳақиқий эгалик хукуқларини ёки уларнинг кимга қарашлилигини яширишдан ёхуд сир саклашдан иборат бўлган, жиноий жазоланадиган ижтимоий хавфли қилмишdir.

Бошловчилар бундай айблашларда хукуқни муҳофаза қилиш органлари даромадлар ҳақиқатан ҳам нолегал олинганини исботлашлари кераклигини таъкидладилар. Элеонора Мазурова ўз навбатида жиноят ишини юритиш жараёнида ҳар бир гумонланувчи шахс ўзининг айбизлигини исботламасликка ҳақли эканлигини эслатди.

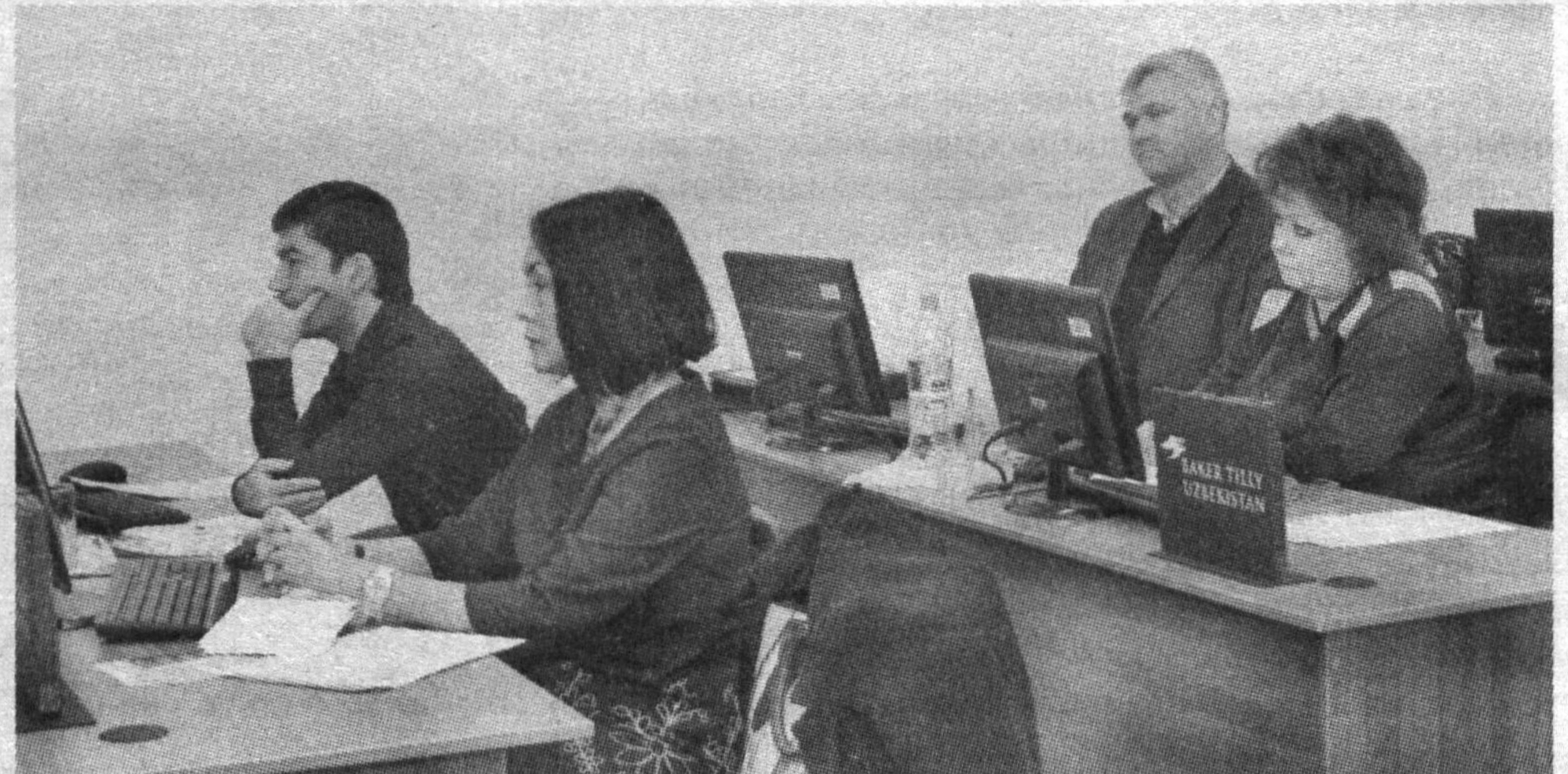
Ва, албатта, агар сизга нисбатан жиноят ёки маъмурий иш қўзғатилса, нима қилиш кераклиги масаласи ҳеч кимни лоқайд қолдирмади. Экспертлар ваҳимага тушмасликни, балки дарҳол малакали юридик ёрдамга мурожаат қилишни тавсия этдилар. Бундай вазиятда ўз хукуқларингизни билишингиз, нима учун айблётганликларини билишингиз, тушунтиришлар беринингиз, ортиқча гапирмаслигингиз, ўзингизга, оила аъзоларингизга қарши гувоҳлик

бермаслигингиз жуда муҳимдир. Асосийси, айбизлик презумпциясига кўра, айби белгиланган тартибда исботланмангунча ҳеч ким айбдор деб эътироф этилиши мумкин эмаслигини унутманг. Экспертларнинг таъкидлашларича, бундай нохуш вазиятларга йўл қўймасликнинг энг яхши усули – қонун ҳужжатларига мувофиқ ишлаб, ўз ҳаракатларингиз ва ҳужжатларингизни синчиклаб текшириш

хукуқбузарлик аниқланган тақдирда унинг учун жавобгар бўлмаслигини назарда тутса, у бундай муаммолар унга даҳл этмаслигига ишончи комил бўлиши мумкини?

Йўқ, раҳбарият билан бундай келишувлар кучга эга эмас ва сизни бухгалтерия ҳисоби ва солиқ солищдаги хукуқбузарликлар учун жавобгарликдан озод қўлмайди, сабаби бухгалтер мансабдор шахс ҳисобланади ва у ўз хатти-ҳаракатлари учун жавобгардир.

Бола бирор-бир расмийлаштириш сиз хусусий болалар боғчасига боради. Боғча раҳбарияти ўз хизматлари учун ҳақ олади, пулни инкассациялади. Бундай ҳолда маъмурий ёки жи-

ҳоятга оид муаммолар юзага келиши мумкини?

Мумкин, мазкур ҳолда ноқонуний йўл билан олинган маблағларни легалластириш ҳолати мавжуд.

Хукуқни муҳофаза қилиш органлари билан муносабатларда ўзини тутиш тактикаси қандай бўлиши керак?

Ҳамма нарса вазиятга боғлиқ. Вазиятларнинг ҳар бири ўзига хос бўлади. Муҳими – ўзингизни йўқотманг, ўз қонуний хукуқларингизни унутманг. Иккиланишсиз малакали ва вижонлони юристларга мурожаат этинг.

Бухгалтер гувоҳ сифатида кўрсатмалар беришдан бош тортисга ҳақими?

Йўқ, қонун ҳужжатларимизга кўра барча гувоҳ сифатида кўрсатмалар берисга мажбур, уларни беришдан бош тортис ёки аввал-бошдан ёлғон кўрсатма муракаба оқибатларга олиб келади.

**Наталья СПИРИДОНОВА,
мухбиримиз.**

4 соатдан кўпга чўзилган семинар бир зумда ўтиб кетди. Ҳеч ким кетишига шошилмасди. Долзарб ахборот, амалий маслаҳатлар ва шахсан маслаҳат олиши хоҳиши кўпчиликни ўз ишларини унутишга мажбур қилди. Уни яқунлаган қизғин қарсаклар семинар ҳақиқатан ҳам муваффақиятли ўтганлиги хусусида далолат берди.

ХОРИЖИЙ ВАЛЮТАЛАРНИНГ СҮМГА НИСБАТАН ҚИЙМАТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2013 йил 26 ноябрдан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиши, шунингдек, бохжона ва бошқа мажбурий тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан кўйидаги қиymatini belgiladi:*)

1 Австралия долларли	2005,78	1 Польша злотийси	707,22
1 Англия фунт стерлинги	3553,70	1 СДР	3353,83
1 Дания кронаси	397,86	1 Туркия лираси	1091,73
1 БАА дирҳами	596,44	1 Швейцария франки	2411,84
1 АҚШ долларли	2190,67	1 ЕВРО	2974,05
1 Миср фунти	318,06	10 Жанубий Корея вони	20,64
1 Испания кронаси	18,06	10 Япония иенаси	215,43
1 Канада доллари	2075,48	1 Россия рубли	66,57
1 Хитой юани	359,59	1 Украина гривнаси	274,07
1 Малайзия ринггити	679,70		

*) Валюта қиymatini belgilash chogida Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қиymatda сотиш ёки сотиб олиши мажбуриятини олмаган.

ЭЪЛОН

БЕВОСИТА МУЛОҚОТ

уяли телефондан +99871 стационар телефондан 8371

200-00-59

Солиқ солиш ва
бухгалтерия масалалари
юзасидан саволларингизга
телефон орқали жавоб
берамиз.
Соат 10.00дан 12.00 гача

Хизматлар бепул

МДХ ВА БОЛТИҚБЎЙИ МАМЛАКАТЛАРИ ВАЛЮТАЛАРИНИНГ АҚШ ДОЛЛАРИ, ЕВРО ВА РОССИЯ РУБЛИГА НИСБАТАН КУРСЛАРИ

Мамлакат	Сана	Ақш долларли		Евро		Россия рубли	
		бирлиги	курси	бирлиги	курси	бирлиги	курси
Озарбайжон	25.11.2013	1	0,7843	1	1,0619	1	0,0240
Арманистон	22.11.2013	1	404,64	1	546,75	1	12,31
Беларусь	26.11.2013	1	9300,00	1	12590,00	1	284,00
Грузия	25.11.2013	1	1,6821	1	2,2732	100	5,1119
Қозогистон	25.11.2013	1	152,80	1	206,52	1	4,65
Қирғизистон	26.11.2013	1	48,9414	1	66,2177	1	1,4933
Латвия	25.11.2013	1	0,522000	1	0,702804	1	0,015800
Литва	26.11.2013	1	2,5503	1	3,4528	1	0,077678
Молдавия	25.11.2013	1	13,06	1	17,6498	1	0,3977
Россия	26.11.2013	1	32,7733	1	44,3685	–	
Тоҷикистон	25.11.2013	1	4,7733	1	6,4164	1	0,1493
Украина	25.11.2013	100	799,3000	100	1080,4937	10	2,4291
Эстония	31.12.2010	1	11,7107	1	15,6466	1	0,383246

Марказий (миллий) банкларнинг расмий сайтилари маълумотлари асосида.

- ҚОНУНЧИЛИКДАГИ ЯНГИЛИКЛАР
  - Янги ҳужжатларни тақдим этамиз
  - 1, 3-бетлар
- БИЗНИНГ ЛОЙИҲАЛАРИМИЗ
  - Ҳам ривожланиш учун, ҳам ҳордик учун
  - Қонунга итоат қилиш – бosh мақсад

- Валюталар курси
- ХўЖАЛИК ҲУҚУҚИ
- Сансалорчи уста
- Муддат ярим йилдан ошмайди
- Ипотекани кафилликка алмаштираман
- КАДРЛАР БЎЛИМИ

1-2-бетлар

4-бет

- Талабани синааб кўриш мумкин
- Ўсмир ишда ҳамкасб
- Мехнат дафтарчалигини ҳақиқийлигини текширинг
- Огоҳлантиришдан кейин – прогул
- ХўЖАЛИК ЮРИТИШ ҚОИДАЛАРИ

5-бет

- Үй ўрнида салон очилди
- НАЗОРАТ
- 2013 йил декабрь ойида Ўзбекистон Республикаси назорат қилувчи органлари томонидан хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини текшириш режа-жадвали

6-бет

7-8-бетлар

ЯНГИ ҲУЖЖАТЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТАМИЗ

1-бетда

да давлат рўйхатига олинганини тўғрисида электрон шаклда аввал берилган гувоҳнома ҳақиқий эмас, деб ҳисобланади.

РУХСАТНОМА «БИР ДАРЧА»ДАН БЕРИЛАДИ

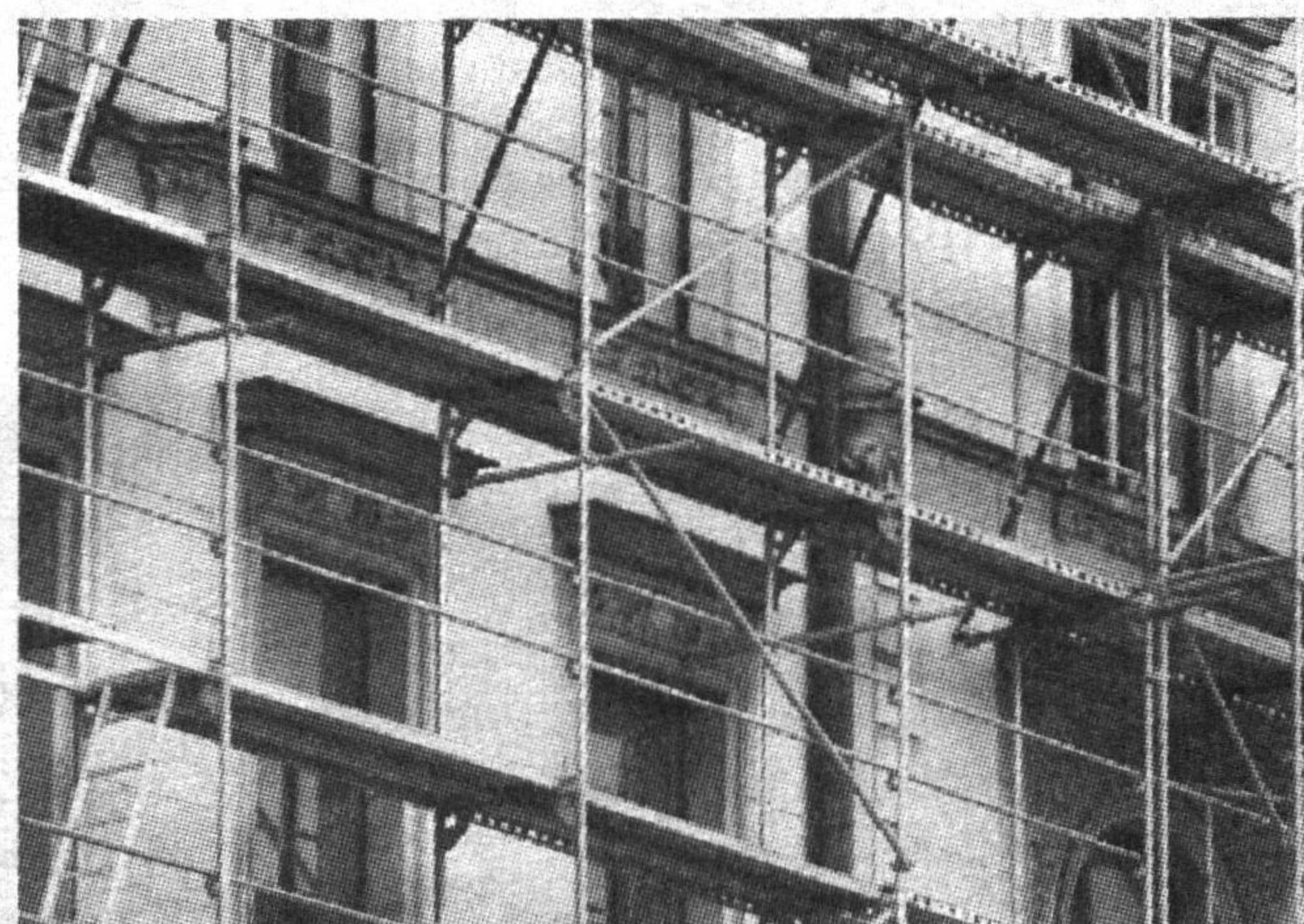
Вазирлар Маҳкамасининг 24.10.2013 йилдаги 288-сон қарори билан Ҳукуматнинг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар (2014 йил 1 январдан кучга киради), жумладан Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш, ҳисобга қўйиш ва рухсат берувчи ҳужжатларни расмийлаштириш тартиби тўғрисидаги низомга (ВМнинг 20.08.2003 йилдаги 357-сон қарори билан тасдиқланган) ўзгартириш ва қўшимчалар кирилди.

Ҳужжат билан хоналар, бинолар, иншоотларни қайта ихтисослаштириш ва реконструкция қилиш, бино ва иншоотнинг ташки кўринишини ўзгартириш (фасадни таъмирлаш) учун рухсат берувчи ҳужжатларни олиш тартиби белгиланди. Асосий тушунчаларнинг қўйидаги таърифлари меъёрий мустаҳкамлани: обьектни қайта ихтисослаштириш; обьектни реконструкция қилиш; бино ва иншоотнинг фасадини ўзгартириш.

Мўҳим жиҳат шундан иборатки, тадбиркор рухсатнома олиш учун аввалдан у учун очилган «бир дарча»га – ҳужжатларни ваколатли органлардан ўтказилиши кетма-кетлигини таъминлайдиган Тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш инспекциясига мурожаат қилади.

Хоналар ёки биноларларни қайта ихтисослаштириш ва реконструкция қилиш мақсадлари ва хусусияти турлича бўлган ҳолатларда рухсатнома олиш таомиллари эса ухшаш бўлади. Ариза билан бирга топшириладиган ҳужжатлар рўйхати ҳар бир ҳолат учун аниқ тартиблashiрилди. Тадбиркор ариза билан Инспекцияга мурожаат қилади, Инспекция обьектларни қайта ихтисослаштириш ва реконструкция қилишга рухсатнома олиш учун мурожаат қилинган тақдирда ҳужжатларни туман (шаҳар) Архитектура ва курилиш бошқармасига (бўлимига), турар жой биноларини нотурар жойлар тоифасига ўтказиш учун ҳужжатларни туман (шаҳар) ҳокимиютига юборади.

Ҳужжатлар ҳақ ундирилмасдан кўриб чиқилади. Ваколатли орган ҳар бир мурожаат учун белгилangan муддатларда рухсатнома бериш ёки беришни рад этиш тўғрисидаги қарорни қабул қилиши лозим. Агар белгилangan муддатда қарор қабул қилинмаса, у ҳолда тегишли ҳужжатлар топширилган рухсатномани олиш муддати тугаши билан ариза берувчи Инспекция орқали ваколатли органни бу ҳақда ёзма шаклда хабардор қилган

ҳолда ҳаракат (фаолият) содир этишга ҳақли. Ваколатли орган эса хабарнома олинган кундан бошлаб 5 иш куни мобайнида рухсатномa бериши лозим. Уни олгунга қадар ҳаракат (фаолият) содир этиш учун асос бўлиб, ариза берувчи томонидан ваколатли органга юборилган уларни қабул қилиш санаси ҳақида белги кўйилган тақдим этилган ҳужжатлар баёни ва ёзма хабарнома ҳисобланади.

Рухсатномани беришни рад этиш тўғрисида қарор қабул қилинган тақдирда рад этиш тўғрисидаги хабарнома рад этишнинг сабаблари, қонунчиликнинг аниқ нормалари ва ариза берувчи кўрсатилган сабабларни бартараф этиб, тақоран кўриб чиқиш учун ҳужжатларни тақдим этиши мумкин бўлган муддат кўрсатилган ҳолда ёзма шаклда ариза берувчiga юборилади.

Ҳужжатлар 3 иш кунидан ошмаган муддатда қайта кўриб чиқилади. Рухсатнома бериш рад этилганлиги тўғрисидаги ёзма хабарномада кўрсатилган муддат таомом бўлгандан кейин ариза берувчи томонидан берилган ариза янгидан берилган деб ҳисобланади ва ваколатли орган томонидан умумий асосларда кўриб чиқилади.

Ваколатли орган томонидан рухсатномa берилганини учун йигим ундирилмайди.

Рухсатномa йўқолган ёки бузилган тақдирда ариза ке-либ тушган кундан бошлаб 3 иш куни мобайнида йигим ундирилмаган ҳолда дубликат берилади.

Туман (шаҳар) ҳокимиининг турар жойни (ёки унинг бир қисмини) нотурар жой тоифасига ўтказиш тўғрисидаги қарори асосида «Ергеодезкастстр» давлат кўмитасининг тегишли худудий ҳизмати томонидан белгилangan тартибида рўйхатдан ўтказиш амалга оширилади (кадастр ҳужжатлariга тегишли ўзгартиришлар кирилди) ва Инспекцияга ариза берувчiga тақдим этиши учун гувоҳномa берилади. Мазкур таомил учун юридик шахслардан ЭКИХнинг 50 фоизи, жисмоний шахслардан эса — 10 фоизи миқдорида тўлов ундирилди. Нотурар жой тоифасига ўтказилиши лозим бўлган хона бўйича ишлаб чиқилган архитектура-режалаштириш топширигининг қиймати Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгилangan тарифлар бўйича аниқланади.

Нотурар жойни турар жойга қайта ихтисослаштиришда туман (шаҳар) архитектура ва курилиш бошқармаси (бўлими)нинг рухсатномаси нусхаси бино мулқори томонидан уч кун мобайнида тегишли солиқ органлariга, коммунал ҳизматларга ва фойдаланувчи ташкилотларга тақдим этилади.

ЧАКАНА САВДОДАГИ ЎЗГАРИШЛАР

Вазирлар Маҳкамасининг 12.11.2013 йилдаги 306-сон қарори билан сирка кислотасини сотишда ва истеъмол қилишда хавфсизлик талабларини таъминлаш мақсадида Ҳукуматнинг Республикасида чакана савдо қоидаларига (ВМнинг 13.02.2003 йилдаги 75-сон қарори билан тасдиқланган) қўшимча ва ўзгартириш кирилди. Ўзгартиришлар кирилган қоидаларда озиқ-овқат маҳсулотлariга кўшиладиган 10 фоиздан ортиқ концентрацияли сирка кислотасини чакана савдода сотишга йўл кўйилмайдi.

Қарор билан «Ўзқимёсаноат» давлат-акциядорлик компаниясига «Ўзстандарт» агентлиги ва Соғлини сақлаш вазирлиги билан биргаликда бир ой муддатда сирка кислотасига амалдаги стандартларни қайта кўриб чиқиш ҳамда унга ягона талабларни белгилash топширилди.

ДСҚ, «Ўзстандарт» агентлиги ва Соғлини сақлаш вазирлиги қонун ҳужжатлariда белгилangan тартибида юқори концентрацияли сирка кислотаси сотилишининг олдини олиш, шунингдек ушбу маҳсулотни олиб кўйишни амалга оширадилар.

ХОРИЖИЙ ВАЛЮТАНИ СОТИШ ТАРТИБИГА КИРИТИЛГАН ЎЗГАРИШЛАР

Вазирлар Маҳкамасининг 13.11.2013 йилдаги 307-сон қарори билан Ҳукуматнинг айрим қарорлariга ўзгартиришлар ва қўшимча кирилди.

Ҳўжалик юритувчи субъектлар томонидан хорижий валютадаги тушумни мажбурий сотиш тартибида (ВМнинг 29.06.2000 йилдаги 245-сон қарори билан тасдиқланган) Ўзбекистон худудида ўз ишлаб чиқариши учун фойдаланиш назарда тутилган товарлар (ишлар, хизматлар)ни етказиб бериш юзасидан контрактни хорижий валютада тузган корхоналар бўйича «хорижий валютадаги тушум» тушунчasi шакллантирилди – мазкур ҳолатда ушбу контрактлар бўйича тушган маблағлар тушунилади.

Хорижий валютадаги тушум, илгари назарда тутилганидек, нафақат Ўзбекистон ташқарисида божхона тартиботлари, юкларни транспортда ташиш, суғурталаш, экспедиция қилиш, воситачилик ҳақи, хорижий банкларнинг ва Ўзбекистон Республикаси ваколатли банкларнинг кредитлари учун фоизлар, шу жумладан ка-филларнинг фоизлари (муддати ўтказиб юборилган ва муддати кечикирилган қарзлар бўйича фоизлар бундан мустасно) бўйича контрактларга мувофиқ хорижий валютада тўланган ҳаражатлар миқдорига, балки янги қурилиш, фаолият кўрсатиб турган ишлаб чиқаришларни модернизациялаш ва технологик жиҳатдан янгилаш юзасидан валютадаги кредитлар учун асосий қарз тўлиқ қайтариб бўлингунгача бўлган даврда, асосий қарзни қайтаришга жорий тўловлар бўйича йўналтирилаётган маблағлар суммасига камаяди.

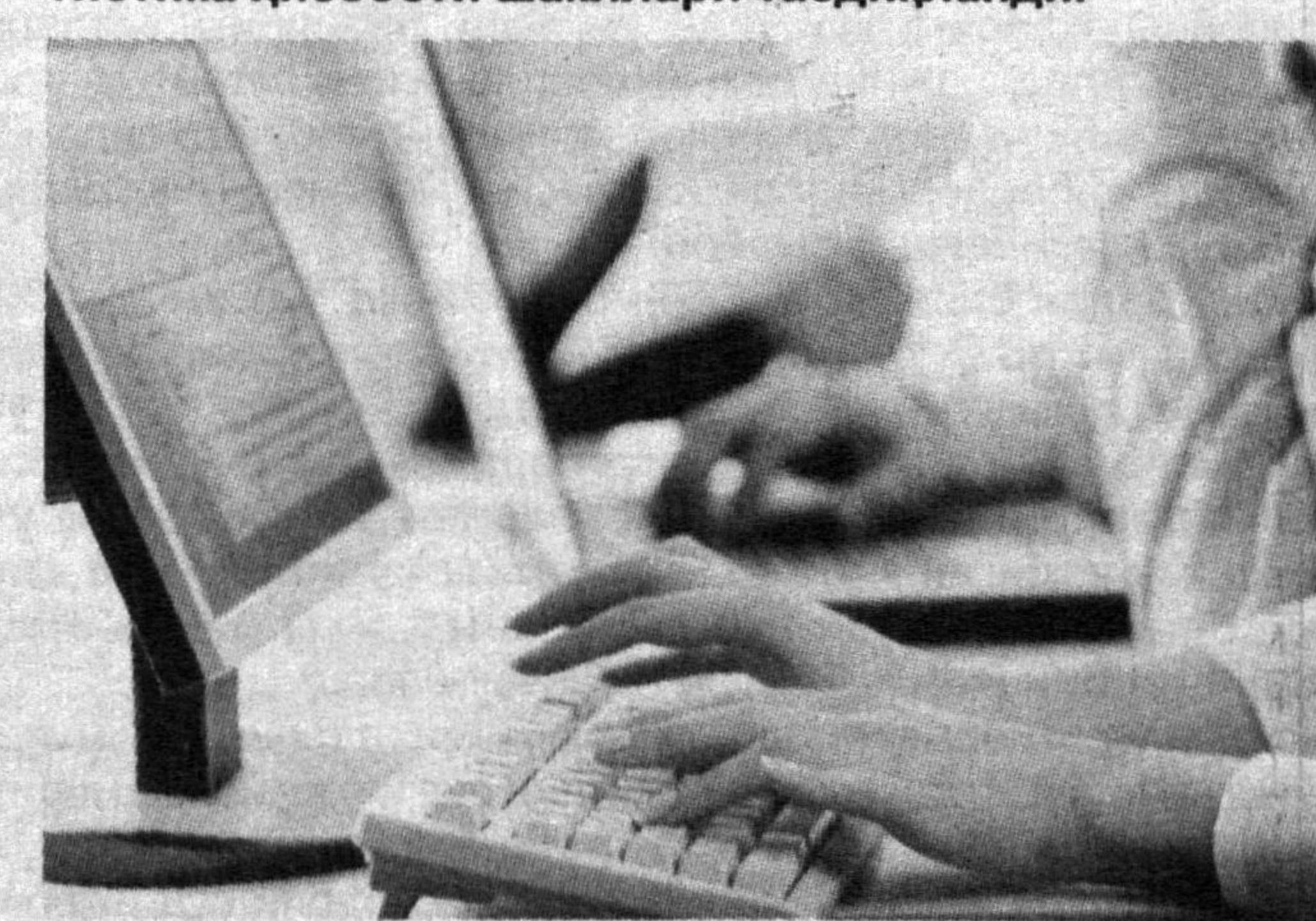

Хом ашё, материаллар, бутловчи буюмлар ва асбобускуналар харид қилиш бўйича тендер савдолари ўтказиш тўғрисидаги низомда (ВМнинг 21.11.2000 йилдаги 456-сон қарори билан тасдиқланган) маҳаллий ишлаб чиқарувчилар билан ҳисоб-китоблар учун валюта юзасидан аниқлик кирилди.

Аввалгидек, тендер савдоларида қатнашаётган маҳаллий ишлаб чиқарувчилар (етказиб берувчилар) билан ҳисоб-китоблар миллий валюта – сўмда, халқаро молия институтлари, донор мамлакатлар, хорижий давлатлар Ҳукуматлари, бошқа норезидентлар маблағлари ҳисобига Ўзбекистон худудида амалга оширилаётган лойиҳалар бўйича халқаро тендерларда қатнашаётганлар билан эса — контрактда кўрсатилган валютада амалга оширилади.

СТАТИСТИКА ҲИСОБОТИ ШАКЛЛАРИ ЎЗГАРАДИ

Давлат статистика қўмитасининг қарори билан (АВ томонидан 15.11.2013 йилда 2523-сон билан рўйхатдан ўтказилган) 2014 йил учун давлат статистика ҳисоботи шакллари тасдиқланди.

Қарор 2014 йил 1 январдан кучга киради, шу муносабат билан Давлат статистика қўмитасининг қарори билан тасдиқланган, АВ томонидан 10.12.2013 йилда 2403-сон билан рўйхатдан ўтказилган амалдаги давлат статистика ҳисоботи шакллари ўз кучини йўқотган деб ҳисобланади.

Тақдим этилган ҳужжатларга қисқача шарҳларни эксперт-юристимиз Елена ЕРМОХИНА тайёрлади.

ЭЪЛОНЛАР

СОТИШ

Ташкилот фойдаланишда бўлган, яхши ҳолатдаги папка-регистрларни арzon нарҳда сотади.
Тўлов – исталган шаклда.
Тел. 185-91-83.

ЮРИДИК ХИЗМАТЛАР

Кўчмас мулк бўйича юрист маслаҳатлари. Кадастр*.
Тел. 346-16-89.

Жиноят ва фуқаролик ишлари бўйича адвокат, юридик хулосалар бериш. МЧЖ, ХКни мутлақ сифат даражасида рўйхатдан ўтказиш, қайta рўйхатдан ўтказиш*.
Тел.: 936-06-02, 970-65-91.

ADVOKAT ELITE. Судларда вакиллик қилиш. Корхоналар, ваколатхоналарни рўйхатдан ўтказиш, қайta ташкил этиши ва уларга юридик хизмат кўрсатиш*.
Тел.: 281-52-39, 346-16-89.

ХИЗМАТЛАР

Сервис маркази. Компьютерлар, принтерларни таъмириш. Картрижларни тўлдириш. Жойига чиқиш билан. Тўлов – пул ўтказиш йўли билан.
Тел. 808-14-94.

1С: 7.7 Бухгалтерияга ўқитиш ва ўрнатиш.
Тел. (+998 94) 608-79-81.

Иш ҳужжатларини муқовалаш. Тел.: 556-61-31, 974-54-03.

Архитектура лойиҳалари ва дизайн*. Тел.: (+998 91) 162-60-17.

Картрижларни тўлдириш. UzKART, ОН-ЛАЙН терминаллар жойига чиқиш билан. Тел.: 235-19-91, 171-99-28, 162-34-55. www.likan.uz

Ташкилотлар учун компьютер ва майший техникини ҳисобдан чиқариш учун ҳужжатларни тайёрлаш. Тўлов исталган шаклда.
Тел.: 236-76-46, 233-74-95, 233-17-56.

*Хизматлар лицензияланган.
Товар сертификатланган.

Яқинда чиққан Қонунга күра ўрта маҳсус, касб-хунар таълими муассасалари ва олий ўкув юртлари битирувчиларини ишга қабул қилишида, агар улар ўқишини битиргандан кейин 3 йил мобайнида биринчи марта ишга тушаётгән бўлсалар, дастлабки синов белгиланмайди.

Шу муносабат билан савол туғилади: ҳали таҳсил олаётган талабага синов муддатини белгилаш мумкини?

Ж.Вартанова,
автопарк КБ инспектори.

ТАЛАБАНИ СИНАБ КЎРИШ МУМКИН

– 7.10.2013 йилдаги ЎРҚ-355-сон Қонун билан Мехнат кодекси 84-моддасининг учичи қисмига ўзгаришилар киритилди, уларга кўра куйидагилар ишга қабул қилинганда дастлабки синов белгиланмайди:

- ҳомиладор аёллар;
- З ёшга тўлмаган боласи бор аёллар;
- корхона учун белгиланган мимималь иш жойлари сони ҳисобидан ишга юборилган шахслар;
- ўрта маҳсус, касб-хунар таълими муассасаларининг ҳамда олий ўкув юртларининг тегишли таълим муассасасини тамомлаган кундан зътиборан 3 йил ичидан биринчи бор ишга кираётган битирувчилари ишга қабул қилинганда;

• ходимлар билан бойгача муддатга меҳнат шартномаси тузилганда.

Мехнат кодексида дастлабки синов муддатини белгилаш мумкин бўлмаган ходимлар тоифаларининг ёпиқ рўйхати белгиланган. Унга ҳали ўкув юртларини битирмаган, бироқ ташкилотга ишга жойлашаётган ўкувчилар (талабалар) кирмайди. Айни шу сабабли уларга ишга қабул қилинаётганда синов белгиланиши мумкин.

Эслатиб ўтамизки, ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда таълим муассасаларида таҳсил олаётган ходимларга иш берувчи ишни ўқиш билан бирга олиб бориш учун зарур шароитларни яратиб бериши шарт. Ўкувчилар эса фақат ўқишидан бўш вақтдагина ишлаш ҳуқуқига эгалар.

ЎСМИР ИШДА ҲАМКАСБ

Умумтаълим мактаблари ва коллеклар ўкувчиларини ишга қабул қилиш мумкини?

С.Зимарева,
кадрлар бўлими инспектори.

– Ўзбекистон қонун ҳуқоқатларида умумтаълим мактаблари, ўрта маҳсус, касб-хунар ўкув юртларининг ўкувчиларини уларнинг соғлиғига ҳамда маънавий ва ахлоқий камол топишига зиён етказмайдиган, таълим олиш жараёнини бузмайдиган ёнгил ишни ўқишидан бўш вақтida бажариши учун – улар 15 ёшга тўлганидан кейин ота-онасидан бирининг ёки ота-онасининг ўрнини босувчи шахслардан бирининг ёзма розилиги билан ишга қабул қилишга йўл қўйилади (Мехнат кодексининг (МК) 77-моддаси).

Ўрта маҳсус, касб-хунар таълими муассасалари тизими ўрта маҳсус, касб-хунар таълими берадиган, эгалланган касбда ишлаш ёки кейинги босқичда ўқишини давом этишириш ҳуқуқини берадиган ёки бунга асос ҳисобланадиган академик лицеилар ва касб-хунар коллежларидан иборат.

Шу тариқа, 15 ёшга тўлган ёшлар, ишга қабул қилинаётганда, туғилганлик тўғрисидаги гувоҳнома, турар жойидан маълумотнома ва ота-онасидан бир ёки улар ўрнини босадиган шахслардан бирининг ёзма розилигидан ташқари, иш берувчига ўқиш жойидан маълумотнома таъдим этишлари керак. Бундан ташқари, фикримча, ишга киравчидан унинг дарс жадвалини ҳам сўраш ортича бўлмайди. Зеро ўқиш жойидан маълумотнома таъдим этишнинг зарурати шу билан изоҳланадики, вояга етмаган йигит

ва қизлар, агар улар умумтаълим мактаблари, ўрта маҳсус, касб-хунар таълими ўкув муассасаларининг ўкувчилари бўлса, ишга қабул қилинишлари мумкин, улар фақат ўқишидан бўш вақтдагина ишлашлари керак.

Бироқ иш берувчи шуни ҳам билиши керакки, 18 ёшга тўлмаган барча шахслар дастлабки тиббий кўридан ўтгандан кейингина ишга қабул қилинадилар ва кейинчалик улар вояга етгунларига қадар ҳар йили мажбурий тарзда тиббий кўридан ўтказиб турлиши керак (МКнинг 239-моддаси).

18 ёшга тўлмаган шахслар меҳнатидан шу тоифа ходимларининг соғлиғи, хавфсизлиги ёки ахлоқ-одобига зиён етказиши мумкин бўлган меҳнат шароити нокулай ишларда, ер ости ишларida ва бошқа ишларда фойдаланиш тақиленади. Уларнинг белгилаб қўйилган нормадан ортиқ оғир юқ кўтаришлари ва ташишларига йўл қўйилмайди*.

18 ёшга тўлмаган ходим билан тўлиқ моддий жавобгарлик тўғрисида шартнома тузилмайди.

*Қаранг: Ўн саккиз ёшга тўлмаган шахслар кўтаришлари ва ташишлари мумкин бўлган оғир юқ нормаларининг чегарасини белгилаш тўғрисида низом (МАИМҚВ ва ССВнинг АВ томонидан 12.05.2009 йилда 1954-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган); Ўн саккиз ёшдан кичик шахсларнинг меҳнат қўлланниши тақиленадиган нокулай меҳнат шароити ишлар рўйхати (МАИМҚВ ва ССВнинг АВ томонидан 29.07.2009 йилда 1990-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган); Бош давлат санитария шифокори томонидан 29.10.2001 йилда тасдиқланган Ўсмирлар учун оғир юқни кўлда кўтаришлари ва ташишларida йўл қўйиладиган энг юқори юкламаларнинг санитария меърлари (0116-01-сон ЎзР СанҚвам).

Ахтам ҲИКМАТОВ, адвокат.

Кадрлар бўлими

МЕҲНАТ ДаФТАРЧАСИНИНГ ҲАҚИҚИЙЛИГИНИ ТЕКШИРИНГ

Меҳнат дафтарчаларини юритиш тартиби тўғрисида ўриқноманинг 1.5-бандида белгиланишича, ишга қабул ҳогида ишга кираётган ходим иш берувчига меҳнат дафтарчасини таъдим этиши шарт (ишга биринчи марта кираётганлар бундан мустасно). Амалиётда ишга кираётганда ходимлар «ГТ-I», «МВ-I», «АТ-IX» ва ҳоказо сериядаги, яъни сабиқ Совет Иттифоқида фойдаланилган меҳнат дафтарчаларини таъдим этидиган ҳоллар учрайди.

Бундай меҳнат дафтарчасида ишга қабул қилиши қандай қилиб тўғри расмийлаштириш ва унга ёзувларни қай тарзда қайд этиши керак? Умуман олганда, ишга жойлашишда эски меҳнат дафтарчаларидан фойдаланиш мумкини ёки ЎзРнинг янги намунасини очиш лозимми?

А.Воеков,
МЧЖ ижрочи директори.

– Вазирлар Маҳкамасининг 25.07.2000 йилдаги 283-сон қарори (бундан кейин – 283-сон ВМҚ) билан меҳнат дафтарчаси бланкалари хукумат ваколат берган матбаа корхоналари томонидан «Давлат белгиси» ДИЧБ ишлаб чиқарган, қалбакилаштиришдан ҳимоя қилувчи элементлари бўлган маҳсус қоғозда тайёрланадиган расмий давлат ҳуқоқатлари жумласига киритилган (Расмий давлат ҳуқоқатларини тайёрлашга буюртма бериш, уларни тайёрлаш, ҳисобга олиш, сақлаш ва топшириш тартиби тўғрисида низомга¹ иловга).

Мехнат кодексининг (МК) 81-моддаси ва Меҳнат дафтарчаларини юритиш тартиби тўғрисида йўриқномага (бундан кейин – 402-сон Йўриқнома) кўра иш берувчи корхонада 5 кундан ортиқ ишлаган барча ходимларга меҳнат дафтарчасини тутиши шарт, ўриндошлик асосида ишловчилар бундан мустасно. Айни шу сабабли меҳнат фаолиятини 1996 йил 1 апрелдан бошлаган ходимга янги намунадаги меҳнат дафтарчасини очиш лозим, чунки Совет Иттифоқи вақтидаги икки тилдаги бланкалар ўз кучини йўқотган. Бироқ агар ходимнинг меҳнат фаолияти 1996 йил 1 апрелгача бошланган бўлса, унга илгари юритилган эски намунадаги меҳнат дафтарчаси алмаштирилмайди ва амал қилишида давом этади.

Вазирлар, давлат қўмиталари, идоралар ва ташкилотларга ўз ходимлари расмий ҳуқоқатларининг қонунийлиги устидан назоратни кучайтириш ҳақида кўрсатма берилганини қайд этиб ўтамиш. Шу муносабат билан ташкилотнингизда ишлаётган ходимларнинг барча меҳнат дафтарчаларини ҳақиқийлиги бобида текширишни маслаҳат берамиз.

Кейинги вақтда «Шарқ» нашриёт-матбаа корхонасида тайёрланмаган, яъни соҳта бланкалар кўп учрамоқда. Уларни стандарт бланкалардан куйидаги алломатларига кўра фарқлаш мумкин:

саҳифаларига серия ва рақам қўйилмаган, қўйилган бўлса ҳам, қавариқ эмас;

бланкалар Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасида янги меҳнат дафтарчаларини жорий қилиш тўғрисида»ги қарори (6.07.1995 йилдаги 258-сон, бундан кейин – 258-сон ВМҚ) иловасида келтирилган намуна талабларига жавоб бермайди. Хусусан, шуни билиш

лозимки, меҳнат дафтарчасининг сериясида у харид қилинган меҳнат бўйича ҳудудий орган жойлашган минтақанинг бошланғич ҳарфлари (лотин ёзувида) бўлиши керак (контрафакт бланкаларда у одатда «TV» ҳарфлари билан белгиланади);

бланкалар 258-сон ВМҚ талаб қўлганидек Меҳнат ва ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг ҳудудий органлари орқали сотилмаган.

Бундай меҳнат дафтарчалари аниқланган тақдирда уларни стандарт бланкаларга алмаштириш учун туман (шаҳар) Бандликка кўмаклашиш марказига мурожаат қилиш лозим.

Бланкаси белгиланмаган тартибида харид қилинган меҳнат дафтарчаси бекор қилиниши керак, ходимнинг меҳнат стажи тўғрисидаги барча маълумотлар эса дубликатга кўчирилади, у 402-сон Йўриқнома талабларига мувофиқ тўлдирилади. У ходим айни вақтда ишлаётган корхонада расмийлаштирилади.

Иш берувчи ходимга мазкур корхонага келишидан аввалги иш стажини тасдиқлайдиган ҳуқоқатларни олишида ёрдам бериши керак. Дубликатни расмийлаштириш ишларини белгиланмаган тартибида ва энг қисқа муддатларда бажариш зарур, чунки текшириш чогида Давлат меҳнат ҳуқуқ инспекцияси Маъмурӣ жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 49-моддасига мувофиқ иш берувчига меҳнат тўғрисидаги қонун ҳуқоқатларини бузганлик учун ЭКИХнинг 2-5 баравари миқдорида жарима солиши мумкин.

¹283-сон ВМҚга 1-илова.

²Меҳнат вазирлиги ва Ижтимоий таъминот вазирлиги томонидан тасдиқланган, АВ томонидан 29.01.1998 йилда 402-сон билан рўйхатдан ўтказилган.

ОГОҲЛАНТИРИШДАН КЕЙИН – ПРОГУЛ

Компания бўйича бўйруқ билан ишлар ҳажмларининг қисқариши муносабати билан ходимлар штатига ўзгартиришлар киритилиши ва штат бирликлари 15%-га камайтирилган ҳолда янги штат жадвали тасдиқланиши эълон қилинди.

Ходимлар штат қисқариши муносабати билан меҳнат шартномаси бекор қилиниши тўғрисида тилхат олиниб огоҳлантирилди. Эртаси куни уларнинг бири ишга чиқмади. Бир неча кун ўтиб кетди, ундан ҳеч қандай дарак ўйқ. Ўз телефонни ва уяли алоқа телефонига қилинган қўнгироқларга жавоб бермаялти.

Биз прогул учун у билан меҳнат шартномасини бекор қила оламизми?

– Ўзбекистон Меҳнат кодексида (МК) қўйилган савол бўйича ҳеч қандай чекловлар назарда тутилмаган. Иш берувчи ўзининг ташаббусига кўра ходим билан меҳнат шартномасини, агар у асосли бўлса ва интизомий жазо чораларини қўллаш тартибида риоя этилса, бекор қилиши мумкин (МКнинг 100, 101, 102, 107, 108, 181, 182-моддалари).

Абдусалом РИСҚУЛЛАЕВ, эксперт-юристимиз.

Бугунги кунда биз ҳар қадамда биринчи қаватдаги кеартилар турли мулкчилик шаклларига мансуб умумий овқатланиш, савдо корхоналари, сартарошхона, дорихона, ателье, стоматология кабинетлари, ремонт устахонаси, офис, маданий-маърифий муассасаларга айлантирилаётганлиги гувоҳи бўляпмиз.

УЙ ЎРНИДА САЛОН ОЧИЛДИ

Ушбу янгиланишларга турлича муносабатда бўлиш мумкин. Қолаверса биз турар жойларни нотурар жойларга ўтказишнинг мақбул ёки номақбуллиги тўғрисида муллоҳаза юритмаймиз. Бунинг купай ва нокулай томонлари бор. Майший, савдо, тиббий ва бошқа хизмат тармоқлари анча кенгайланлигини унинг ижобий жиҳати дейиш мумкин – чунки бу хизматлар бизга масофа бўйича жуда яқинлаши. Айни вақтда бундай иншоотлар уй-жой фондининг қисқаришига олиб келди ва оқибатда бъязан таянч ва тўсиқ конструкцияларига боғлик жойларни мажбурий тарзда реконструкция қилишга олиб келди.

Бироқ бугун биз бошқа нарса ҳақида фикр юритмиз. «Давлат уй-жой фондини хусусийлаштириш тўғрисида»ги Қонун (7.05.1993 йилдаги 846-XII-сон) қабул қилиниши билан Ўзбекистон фуқароларида хусусийлаштирилган корхоналарни мустақил тасарруф этиш: сотиш, сотиб олиш, нотурар жойларга ўтказиш хуқуки юзага келди. Бироқ буни қонун хужжатларининг талабларига риоя этган ҳолда қилиш керак.

Уй-жой кодексининг 15-моддасида белгиланишича, яшаш учун яроқли бўлган турар жойни яшаш учун мўлжалланмаган жойга ўтказишга алоҳида ҳолларда, мулкдорнинг ёки уваколат берган органнинг (шахснинг) аризасига кўра туманлар ва шаҳарлар ҳокимларининг қарорига биноан, Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланган тартибда амалга оширилади.

Объектларни қуриш, қайта ихтисослаштириш ва реконструкция қилиш, турар жой биноларини нотурар жой тоифасига ўтказиш учун зарур бўлган рухсат берувчи хужжатларни ваколатли органларда ва фойдаланиш ташкилотларида расмийлаштириш тадбиркорлик субъекти ёки унинг муассасасининг аризасига кўра инспекция томонидан таъминланади (Тадбиркорлик субъексларини давлат рўйхатидан ўтказиш, ҳисобга кўшиш ва рухсат берувчи хужжатларни расмийлаштириш тартиби тўғрисида низом б-банди, кейинги ўринларда – 357-сон Низом).

Уй-жой қонунчилиги² ва шаҳарсозлик тўғрисидаги қонун хужжатларида³ турар жойларни нотурар жойлар тоифасига ўтказишнинг шартлари ва тартиби белгиланган. Бунга 357-сон Низомнинг 46-бандида назарда тутилган талабларни ҳисобга олган ҳолда йўл қўйилади.

Бундан ташқари, бундай ўтказища ШНК 2.08.01-05 «Турар жой бинолари»нинг (Давархитекткурилишнинг 7.12.2005 йилдаги 67-сон бўйруги билан тасдиқланган) қоидалари ҳисобга олиниши керак. Масалан, турар жой уйлари реконструкция қилинганда биринчи қаватларда амалдаги меъёр талабларига мажбурий риоя этилган ҳолда ва манфаатдор инстанциялар, шу жумладан квартиralар эгалари билан келишиб, кичик савдо-маиший хизмат корхоналари, шунингдек идора ва оғисларни лойиҳалаштиришга йўл қўйилади. Биринчи қаватларда якка тартибдаги меҳнат фаoliyati учун жойлар ажратилганда ШНК 2.08.01-05 билан белгиланган чекловларни ҳисобга олиш лозим. Хусусан, бу хужжатга биноан мавжуд биноларнинг техник пол тагидаги жойлар ва ертўлаларидан майший хизмат ва хусусий бизнес корхоналарини жойлаштиришда фойдаланиш мумкин эмас. Нотурар жойга ўтказилаётган турар жойни реконструкция қилиш ва қайта режалаштириш бўйича ишлар бажарилётганда эса қурилиш технологияси ва лойиҳа ечимларига қатъий риоя этиш керак.

Бироқ амалиётда кўпинча сейсмик ва ёнгин хавфсизлигини таъминлаш бўйича меъёрий талабларга риоя этмаслик ҳолларини кузатиш мумкин

бўлади. Бундай қоидабузарликлар бўлиб, хусусан, қуидагилар ҳисобланади: алоҳида конструкцияларнинг таянч имкониятларини кучизлантириш билан боғлиқ ишларни бажариш, қопламаларнинг монолитларини ва лойиҳада назарда тутилганидек конструкцияларни тикилаш ва мустаҳкамлаш бўйича тадбирларни ўтказмаган ҳолда санитария тармоқларида гидроизоляциянинг яхлитларини бузиш; биноларни секцияларга ажратадиган асосий деворлар ёки ёнғинга қарши ҳисобланган тўсиқларда тешиклар ўрнатиш ёки тўсиб қўйиш, шунингдек деворлардан ўтвичи вентиляция, тутун ва газ қувурларида ҳаво тортишни бузвичи ишларни амалга ошириш – буларнинг ҳаммаси айни вақтда санитария-гигиена шароитларини бузиш, турар жой ва ўтказилаётган жойларда шовқин режимини бузишга олиб келади.

Бинога тақаб қурилган жойларда фаолиятнинг айрим турларини амалга ошириш учун ўрнатилган меъёрий чеклашларга ҳам кўп ҳолларда риоя қилинмайди. Хусусан, собиқ яшаш квартиralарида савдо майдони 1000 кв.метрдан ошадиган дўйонларни жойлаштириш ҳоллари учрайди. Уларда ёнғин чиқариш хавфи бўлган товарлар – майший кимё, синтетик маҳсулотлар ва қурилиш материаллари билан савдо қилинади. Уларда 35 дан ортиқ ўтириш жойига эга бўлган умумий овқатланиш корхоналарини жойлаштириш ёки очиқ кабоб кўра ва манқаллар билан боғлиқ иссиқ таомлар тайёрлашга йўл қўйилмайди. Меъёрий талабларга биноан бу ер мусиқали кўнгилочар тадбирларни ҳам ўтказилиши мумкин эмас.

Турар жойлар нотурар жойларга ўтказилганда одатда уларнинг пештоқлари ҳам ўзгаради. Бъязан уларнинг ташки кўриниши кўча ва маҳаллалар меъморий қиёфасини яхшиламайди. Уларни қурилишни тартиба солиши зонасида ва бъязан қизил чизиқлардан⁴ ташқарида жойлаштириш умуман ҳудудни қуриш бош режасини ва хусусан ШНК 2.08.01-05нинг 6.15-бандини бузиш ҳисобланади. Чунончи, унга кўра турар жой биносининг унга тақаб қурилган жойларга қаратилган деразалари бўлса, ана шу унга тақаб қурилган жойларнинг томи сатҳи бино асосий қисми турар жой хоналари полининг сатҳидан ошиб кетмаслиги керак, томни пештоқ бўйича бинонинг асосий қисмидан чиқариш эса 3 метрдан ошмаслиги керак. Шу ва шунга ўхшаш қоидабузарликларни бартараф этиш учун жойни (объектни) лойиҳалаш, қуриш, реконструкция қилиш ва қабул этиш бўйича барча ишларни 357-сон Низом ва ШНК 2.08.01-05 «Турар жой бинолари» талабларига қатъиян мувофиқлиқда амалга ошириш лозим.

Жойни ўзбошимчалик билан ўзгартиришган шахс унга мулк хуқуқини олмайди ва амалдаги қонунчилик меъёриларидан назарда тутилган жавобгарликка тортилади.

Мирқодир ҲИДОЯТОВ, экспертиз.

¹ВМнинг 20.08.2003 йилдаги 357-сон қарори билан тасдиқланган.

²Уй-жой кодекси; Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасининг уй-жой фондини давлат рўйли билан ҳисобга олиш тўғрисида» қарори (20.01.2000 йилдаги 18-сон).

³Шаҳарсозлик кодекси; 357-сон Низом.

⁴Қуришини тартибга солиши чизиқлари – бинолар ва иншоотларни жойлаштиришда шаҳарсозлик хужжатларидан қизил чизиқлардан ёки ер участкаси чегараларидан маълум оралиқ жой ташлашган ҳолда белгилаб қўйиладиган қуриш чегаралари.

Қизил чизиқ – даҳалар, мавзелар ва рёжалаштириш тузилмаси бошқа қисмларининг ҳудудларини аҳоли пунктларини кўчалари, тор кўчалари ва майдонларидан акратиб турувчи, шаҳарсозлик хужжатларидан белгилаб қўйиладиган чегаралар (Шаҳарсозлик кодексининг 2-моддаси).

Таҳририятдан. Вазирлар Маҳкамасининг 24.10.2013 йилдаги 288-сон қарори билан 357-сон Низомга киритилган ўзгартиришларга мувофиқ, 2014 йилнинг 1 январидан бошлаб турар жойни нотурар жойга ва уни аксига ўтказиша рухсатномани «бир ойна» тамошни бўйича тадбиркорлик субъексларини рўйхатга олиш инспекциялари беради.

Хўжжат тили билан

Объектни қайта ўзгартириш ёки реконструкциялашда, бино ва иншоотнинг ташки кўринишини ўзгартиришда (фасадни таъмирлашда), юкламалар ҳажмларини ўзгартирган ҳолда турар жойни нотурар жойга ўтказиша рухсат талаблари ва шартларига қуидагилар киради:

объектни қайта ўзгартириш ёки реконструкциялашда, бино ва иншоотнинг ташки кўринишини ўзгартиришда (фасадни таъмирлашда), юкламалар ҳажмларини ўзгартирган ёки ўзгартирган ҳолда турар жойни нотурар жойга ўтказиша ариза берувчи томонидан қонун хужжатларига мажбурий риоя қилиш;

шаҳарсозлик нормалари ва қоидаларига мажбурий риоя қилиш;

келишилган қурилиш лойиҳаси ёки фасад эскизида кўрсатилган объектни қайта ўзгартириш ёки реконструкциялаш, бино ва иншоотнинг ташки кўринишини ўзгартириш (фасадни таъмирлаш), турар жойни нотурар жойга ўтказиш;

юкламаларни ўзгартирган ҳолда объектни қайта ўзгартириш ёки реконструкциялаш.

Турар жойларни нотурар жойлар тоифасига ўтказаётганда рухсат берувчи талаблари ва шартларига қуидагилар киради:

турар жой албатта уй-жойнинг пастки қаватида жойлашган бўлиши керак;

турар жой маҳсадли коммунал турар жой фондида бўлмаслиги керак;

апоҳида кириш йўлаги қилиш имконияти бўлиши керак;

турар жой авария ҳолатида бўлмаслиги ёки нотурар жой тоифасига ўтказиш учун яроқиз бўлмаслиги керак;

турар жой юзасидан суд мұхомаси кетаётган бўлмаслиги керак.

357-сон Низомнинг 46-банди.

Турар жойларни кўп квартирали уйларда жамоат жойлаштирига ўтказаётганда уйнинг яшаш мұхитини эҳтимол тутилган нохуш таъсирлардан ҳимоя қилишнинг зарур чораларини назарда тутиш керак.

Кўп квартирали уй-жойларга тақаб қурилган жойларга қуидагиларни жойлаштиришга йўл қўйилмайди:

савдо майдони 1000 кв.метрдан ортиқ бўлган дўйонлар, ихтисослаштирилган балиқ ва сабзавот дўйонлари, ёнғин хавфига эга моддалар ва материаллар (кимёвий бўёқчилик товарлари, майший кимё, синтетик гилам маҳсулотлари, қурилиш материаллари, автомобилларнинг эҳтиёт қисмлари) сотиладиган дўйонлар, шунингдек ишлатилган кийимларни сотадиган воситачилик дўйонлари («секонд хенд»);

ўтириш жойлари сони 35 тадан ошадиган ва очиқ кабоб кўра ва манқаллардан фойдаланган ҳолда иссиқ таомлар тайёрланадиган умумий овқатланиш корхоналари, мусиқий кузатувга эга бўлган кўнгилочар корхоналар;

кеч соат 22 дан кейин ишлайдиган барча хизмат кўрсатиш корхоналари;

таъмирлаш-ишлаб чиқариш устахоналари (бундан кийим тикиш устахоналари мустасно);

шовқин-сурон жараёнига эга бўлган ва тез алангаланадиган материаллар кўлланадиган майший хизмат корхоналари, бунга қуидагилар кирмайди: сартарошхоналар, майда майший асбобларни таъмирлаш устахоналари, кир ювиш ва кимёвий тозалаш корхоналарининг қабул қилиш пунктлари, куввати сменада 75 кг ичкийимдан ошадиган ўзига ўзи хизмат кўрсатувчи автоматлаштирилган кир ювиш хоналари, шунингдек ногиронлар меҳнати учун 10 иш жойидан кўп ҳажмда йиғув ва декоратив ишларнинг кичик устахоналари (Д тоифаси);

ҳаммом ва сауналар, соғломлаштириш корхоналари, спорт заллари (тренажёр залларидан ташқари);

майдони 100 кв.метрдан ошадиган автомат телефон станциялари;

клиник-ташхис қўйиш ва бактериологик диспансерлар, барча турдаги диспансерлар ва стационарлар, тиш техник лабораториялари ва ионли нурланишлар манбаи бўлган ташхис қурилмалари бўлган бошқа кабинетлар, тез ва шошилинч ёрдам тиббиёт станциялари, шунингдек ветеринария кабинетлари ва лабораториялари;

умумий ҳожатхоналар, дағн этиш бюролари;

уй-жойларга тақаб қурилган трансформатор станциялари;

ишлиб чиқариш устахоналари.

Синтетик буюмлар (гуллар, гиламлар) савдоси бўйича дўйонларни ёнғинга чидамлилиги 150 дақиқагача бўлган уй-жой бинолари деворларининг ёпиқ участкаларига тақаб қурилган хоналарда жойлаштириш мумкин.

ШНК 2.08.01-05н

НАЗОРАТ ҚИЛУВЧИ ОРГАНЛАР ФАОЛИЯТИНИ МУВОФИҚЛАШТИРУВЧИ РЕСПУБЛИКА КЕНГАШИ

2013 йил ДЕКАБРЬ ойида

Ўзбекистон Республикаси назорат қилувчи органлари томонидан хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини текшириш*

Назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштирувчи республика кенгашининг
2012 йил 30 ноябрдаги 2/1-Г-сон қарори билан ТАСДИКЛАНГАН.

Кенгашнинг тегишили қарорлари билан режа-жадвалга ўзгартириш ва қўшимчалар киритилиши мумкин.

НАЗОРАТ ҚИЛУВЧИ ОРГАНЛАР РЎЙХАТИ

РЕЖА-ЖАДВАЛИ

Назорат қилувчи орган даражаси
А – туман
В – вилоят
С – республика

Код	Назорат қилувчи орган номи
1	Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси
2	Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги
6	Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг Йўл ҳаракати вазифасиги бош бошқармаси
9	Ўзбекистон Республикасининг Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариши ва рақобатни ривоклантириш давлат қўмитаси ҳузуридаги Кимматли қозозлар бозори фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиши маркази
10	Ўзбекистон Республикаси Соглиқи сақлаш вазирлигининг Лицензиялашада давлат тиббийт мусассасалари томонидан кўрсатлаётган тиббий хизматлар сифатини назорат қилиш бошқармаси
11	Ўзбекистон Республикаси Соглиқи сақлаш вазирлигининг Давлат санитария-эпидемиология назорати маркази
12	Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитаси
13	Ўзбекистон Республикаси Қышлоқ ва сув ҳўжалиги вазирлигининг Чорваниклида наслочлик ишлари бўйича бош давлат инспекцияси
14	Ўзбекистон Республикаси Қышлоқ ва сув ҳўжалиги вазирлигининг Машина ва усуналарнинг техник ҳолатини назорат қилиш бош давлат инспекцияси («Ўздавтехназорат»)
15	Ўзбекистон автомобил ва дарё транспорти агентлиги
16	Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлиги
17	Ўзбекистон Республикаси Табииатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси
18	Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва курилиш қўмитаси
19	Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси

Код	Назорат қилувчи орган номи
20	Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг Ёнгин хавфисиги бош бошқармаси
21	Ўзбекистон Республикасининг Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариши ва рақобатни ривоклантириш давлат қўмитаси ҳузуридаги Кимматли қозозлар бозори фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиши маркази
22	Ўзбекистон Республикасининг Электр энергетикада назорат бўйича давлат инспекцияси («Ўздавэнергоназорат»)
25	Ўзбекистон Республикаси Мехнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги
26	Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат дон инспекцияси
27	Ўзбекистон Республикаси Қышлоқ ва сув ҳўжалиги вазирлиги Ветеринария давлат бош давлат бошқармаси
29	Ўзбекистон Республикаси Ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри давлат қўмитаси
30	Ўзбекистон Республикаси Алоқа, ахборотлаштириш ва телекоммуникация технологиялари соҳасини назорат қилиш давлат инспекцияси
31	Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазирлиги ҳузуридаги Бадий экспертиза бошқармаси
33	Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Ўзбекистон нефть маҳсулотлари ва газдан фойдаланишини назорат қилиш давлат инспекцияси («Ўздавнефтгазинспекция»)

Код	Назорат қилувчи орган номи
34	Ўзбекистон Республикаси Соглиқи сақлаш вазирлиги Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармаси
35	Ўзбекистон Республикасининг Темир йўлларда юк ва йўловчилар ташиби хавфисиги назорат қилиш давлат инспекцияси («Ўздавтимерйўлназорат»)
37	Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Транспорт ички ишлар бошқармаси Ёнгин хавфисиги бўлими
38	Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Ер қаърини геологик ўрганини, саноат, кон иши ва коммунал-маший секторда ишларни хавфисиги олиб боришни назорат қилиш давлат инспекцияси («Саноатвеконтехназорат»)
39	Ўзбекистон Республикаси Ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри давлат қўмитаси ҳузуридаги Давлат геодезия назорати инспекцияси
40	«Ўзбектуризм» миллӣ компанияси
41	Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ҳузуридаги Қимматбаҳо металлар агентлиги Давлат асиллик даражасини белгилаш палатаси
43	Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги
45	«Ўзбеккино» миллӣ агентлиги
47	Тошкент шахар ҳокимлиги Йўловчи транспортининг барча турлари ҳаракатини лицензиялаш ва мувофиқлаштириш департаменти

ҲЎЖАЛИК ЮРИТУВЧИ СУБЪЕКТЛАР ЭЪТИБОРИГА:

- режа-жадвалнинг биринчи устунди текширилётган ҳўжалик субъектининг рўйхатдан ўтказилган номи кўрсатилади;
- иккичи устунда унинг идентификация раками кўрсатилади;
- учинчи устунда текшириш ўтказаётган назорат қилувчи органнинг ракамли коди ва назорат қилувчи орган даражасининг (республика, вилоят, туман) ҳарфий коди кўрсатилади.

Корхона номи	СТИР	Текширунни ўтказувчи назорат қилувчи орзандар
ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ		
АМУДАРЕЙ тумани	204102196	1(A), 16(B), 20(B), 38(B)
ХФ ЮСУТОВ ТЕМУР		
БЕРУНИЙ тумани	204633160	1(B), 11(A), 20(A), 38(B)
КК МАМУТОВА ГУЗАЛ	206147581	1(A), 11(A), 20(A)
ЧИҲАСАХАМ-АХАМАТ		
ҚҮНГИРОТ тумани	200365030	1(B), 17(B), 35(C), 37(C), 38(B)
КРКУ		
НУКУС тумани	205941410	1(A), 29(A)
ФХ КОШКАРБАЙ-КАРАМОЙН		
ТЎРТКУЛ тумани	202429992	1(B), 11(A), 17(B)
КОИНОТ-М СИНК	200392379	2(B), 20(B), 22(B), 26(C)
ТУРТКУЛДОНМАХСУЛОТ МЧК		
ҲЎЖАЛИЙ тумани	200394938	1(B), 11(A)
ЧЖ ЖАМИ	200366512	1(B), 9(B), 16(B), 17(B), 20(A), 25(A), 33(B), 38(B)
МОСТООТРЯД-14		
МЧФ МАК-ЖЕННЕТ-НУРБИБИ	203744625	1(A)
ЧИМБОЙ тумани	205211052	1(A), 20(A)
ШИРИН-САЛТАНАТ ЖМФ		

Корхона номи	СТИР	Текширунни ўтказувчи назорат қилувчи орзандар
КОГОН ш.		
BUXORO-1 BEKATIDIGI KASALXONASI	201108886	1(A), 25(B)
BUXORO M.T.Y.U. SHK	204293127	1(B), 25(B), 33(C), 35(C), 37(C)
ҒИҲДУВОН тумани	205958246	1(A), 11(A), 20(A)
BAXODIR OMAD BARAKA MЧК	301177016	1(A), 11(A), 20(A)
KALINA AZIMA PRODTORG MЧК		
КОРАКУЛ тумани	203569329	1(A), 11(A)
NURAFOSH-2001 MЧК		
ЛЕНШУ тумани	300410082	1(A)
ЖОНГЕЛДИ КАРБЕР МЧК		
РОМИТАН тумани	300384377	1(A)
NAVAHOR-SHAXRIZODA-NILUFAR MЧК	300306574	1(A), 20(A)
ROMITAN TRANS INVEST XH		
ШОФИРҚОН тумани	300409493	1(A), 11(A)
ASILBEK NURLI KELAJAK XH		

Корхона номи	СТИР	Текширунни ўтказувчи назорат қилувчи орзандар
ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИ		
БАҲМАЛ тумани	301205415	1(A)
ISFANDIYOR ISKANDAROV XH	200332278	1(A), 11(A), 34(C)
ДАРМОН ҲЛД	201778061	1(A), 11(B), 16(B), 17(B), 20(A), 33(B)
ФАРРУХ ЙОГ ҲФ		
ЖИЗЗАҲ ш.	301392454	1(B), 11(B), 20(A)
NODIRA-SHAHNOZA MЧК	301699126	1(B), 20(B)
КУХНА ЖИЗЗАҲ УРДА БОГИ ҲХ	300824833	1(A), 11(A), 17(B), 20(A)
ЖИЗЗАҲ ЭХТИЁТ КИСИС СЕРВИС МЧК	301450437	1(A), 20(A)
ULKAN BARKAMOL QURILISH ҲХ	301614673	1(B)
ЖИЗЗАҲ ОЗИК-ОВКАТ СЕРВИС ШК	301425165	1(B), 20(B), 38(B)
МАХСУТУЗАТИШСОЗЛАШ МЧК	200344895	1(B), 20(A), 38(B)
ЖИЗЗАҲ-МАД-СЕРВИС МЧК	205282582	1(B), 11(B), 20(A), 34(C)
КАРИНО-КАЮ МЧК	204633501	1(B), 11(B), 34(C)
FORA FISH TRADE МЧК	301626209	1(B), 11(B)
ҒАЛЛАОРПЛ тумани	202658922	1(A), 11(A), 20(A)
В Н СО ҲФ	202983400	1(A), 16(B), 20(A)
ШАРБА ТОГА ҲФ		
ЖИЗЗАҲ тумани	301698490	1(A), 11(A)
FARXOD-SHAROFIDDIN ҲХ		
ДЎСТЛИК тумани	300998324	1(A)
ЭЛНУР-БАРЖОМ КТХФ	204023667	1(A), 11(A), 17(B), 25(A), 29(A)
ЛАВАТОРИЯ ОЛТИНКУЗ КК		

Корхона номи
Утиказувчи назорат
күлгүчүү органлар

	СТИР	Текширууни
РЕГИСТОННОЙ ООО	202187496	1(B), 11(B), 17(B), 20(B), 22(B), 38(B)
ХФ AL-ALMAZ	204508039	1(A), 11(A), 20(A), 34(C)
А.О.О.С.Д.Р.	201910998	1(B)
XAZORA PLUS XH	300891783	1(A), 11(A)
SELENA MOBILE SERVIS MCHJ	301489434	1(A)
ТУМАРИС МЧЖ	203323484	1(A), 20(A), 40(C)
SAM BAGIR LYUKS SERVIS MCHJ	300819370	1(A), 20(A)
SOG'DIYONA-FARM XH	204919895	1(A), 11(A), 34(C)
ЖАСУР-С ХФ	203615531	1(B), 20(A)
SHABODA BARAKA XH	205519055	1(A), 20(A)
МЧЖ АУВИСТА	202683007	1(B), 20(B), 22(B)
ШК-З-СОННИ ТЕМИРБЕТОН	203643814	1(B), 17(B), 20(B), 22(B), 25(A)
GRAND SAMARKAND МЧЖ	205675191	1(B), 11(A), 22(B), 40(C)
СЧПФ АРМУТОН	20267503	1(A), 20(B), 25(A)
ЖОМОКДУМ	203500690	1(A), 29(A)
ХОСИЛОР ФХ		
НАРДАЙ тумани		
ХАКИМ+ХИ НАРГАЙ Т.	203222104	1(B), 11(A), 17(B), 20(A), 38(B)
NARPAY YULDUZ SAIVO SHK	300211464	1(A), 11(A)
НУРЛОБД тумани		
ULUS ХАУТОТ ISHONCHI XH	300256883	1(A), 11(A)
ДАЙАРИК тумани		
ME'YOR QURILISH ASFALT SHK	301738875	1(A), 11(A), 20(B)
ПАСТДАРД тумани		
PASTDARG'OM SAIVO NUR МЧЖ	206588366	1(A), 11(A), 25(A)
МЧЖ PASTDARG'OM BUYUM SAIVO C.	301538602	1(A)
САМАРКАНД тумани		
TIKLANISH SJX МЧЖ	205126688	1(A), 20(A)
ТОЙЛДУМ		
TAYLOQGAZ TO'LDIRISH	205270130	1(B), 2(B), 17(B), 20(A), 25(A), 33(B)
SHOPULOT GRX МЧЖ	205320280	1(B), 17(B), 20(A), 25(A), 33(B)
ҮРГУТ тумани		
KOBRINI SAIVO SERVIS МЧЖ	301042667	1(B), 17(B), 20(A)
ERGASH BARAKALI QORABULOQ CHAS.	300192918	1(A)
ДОДИБОБО ХИЧФ	203536234	1(B), 34(C)
TONG YULDUZ SHAXNOZA MA'MURA	300229512	1(A)

СУРХОНДАРЕ ВИЛОЯТИ

ОЛТИНСОЙ тумани	203014797	1(A), 29(B)
АНГОР тумани	206574115	1(A), 11(A), 16(B), 17(B), 20(A), 25(B)
БАРАКАТ-АНГОР XH	301209060	1(A), 11(A)
БОЙСИН тумани	204838428	1(A), 29(B)
ТОШМИРОХИР ФХ		
ТЕРМІЗ ш.	202849225	1(A), 20(A)
ХФ ЧИНОР	201507714	1(A), 17(B), 20(A), 33(B)
ШОХИСТОН XH	300418997	1(B), 6(B), 11(A), 15(B), 20(A)
НАБИДЖОНТРАНС XH	200477778	1(B), 2(B), 6(B), 17(B), 33(B), 35(C), 37(C)
РЖУ ТЕРМИЗ		
ФЕРУЗА МАДОННА XH	300082444	1(A), 11(A)
DONIK-OMAD-SERVIS МЧЖ	301488523	1(B), 11(A)
ДЕНОВ тумани	205509581	1(A), 11(A), 20(A), 29(B)
ЭТНА-САФО СИЧК	300269614	1(A), 29(B)
БҮНЕДЖОР-ШАРОФ ФХ		
ЖАРКУРГОН тумани		
СУРХОН-АВТО-ТРАНС XH	300624156	1(A), 6(B), 11(A), 16(B), 17(B), 20(A)
ЖАРКУРГОН ОИЛ ДЕЛАРАНТ МЧЖ	206760224	1(B), 17(B), 20(A), 33(B)
КИЗИРИК тумани		
АБДУСАТТОР ХАСАНОВ ФХ	206097369	1(A), 29(B)
ЙУЛДОШ ХИЧФ	203128496	1(A), 11(A), 17(B), 20(A), 38(B)
АСИЛБЕК ТЕМУРОВ ФХ	206097166	1(A), 29(B)
КУМКУРГОН тумани		
ИНКОБД-КУМКУРГОН СУВ КУРИЛ.	206229692	1(A), 25(B), 29(A)
МУЗРАБОД тумани		
БЕХРУЗ АВТО XH	205730769	1(A), 20(A)
ЗИНАЗАРОВ БОБОЕР ФХ	300416991	1(A), 29(B)
САРНОСИЕ тумани		
ТУПАЛАНГ ГЭС ДАВЛАТ КОРХОНАСИ	206695638	1(B), 6(B), 9(B), 11(B), 16(B), 17(B), 20(A), 25(B), 29(B), 38(B)
ХАМРУС ФХ		
ТЕРМІЗ тумани		
ЖУМА УЛТИ ОЛТИЙ ФХ	203359447	1(A), 29(B)
ҮЗҮН тумани		
ФИДОКОР СУРХОН АГРОМАШ МЧЖ	201068351	1(A), 11(A), 20(A)
ШУРЧИК тумани		
ХУМО ХСК	202230987	1(B), 11(A), 20(A), 33(B)

СИРДАРЁ ВИЛОЯТИ

ГУЛИСТОН ш.	203645811	1(A), 11(A), 20(B)
ДИЛФУЗА МЧЖ	301415770	1(A), 20(A)
РОБИЯ ТРАНС СЕРВИС МЧЖ	301356347	1(B), 20(A)
YUSUFBEK INVEST XH		
МЧЖ NORIK KREDIT ЛОМБАРД	301529637	1(B)
BARAKA-MOBILE МЧЖ	301310318	1(B), 20(A)
ИНСФ МЧЖ	200323146	1(A), 20(A)
XXAK-3 МСНД	200323605	1(A), 20(A), 25(B)
ТОХИР-БАРАКА СЕРВИС XH	301363892	1(A), 20(A)
МАТБУОЧИ МЧЖ	203032815	1(B), 20(A)
ЭЛЛІТ ГИДРО СТРОЙ СЕРВИС МЧЖ	301400814	1(B), 25(B)
ООО МАТБУОЧИ УЮШМАСИ	200317793	1(B), 20(A), 25(A), 30(B)
ЯНГИЕР ш.	205322208	1(A), 11(A)
AZIM OTA ISHQUVATOV МЧЖ		
ГУЛИСТОН тумани		
ТЕМУРБЕК-ЛФА XH	204571722	1(B), 20(A), 25(A), 38(B)
АБДУГАНА ОТА ОРЗУСИ ХХ	205144824	1(A), 11(B), 16(B), 20(A), 25(A), 29(B)
МИРЗАБОД тумани		
FAYOD-YOG'DU-SERVIS XH	301088808	1(A), 20(A), 29(A)
СИРДАРЁ тумани		
ИУЛРЕФТРАНС РЕФДЕПО	200325998	1(C), 16(B), 17(B), 25(B), 29(A), 33(B), 37(C)

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ

ОККҮРГОН тумани	204821204	1(A)
НАШИРБОЙ ОТА ФХ	300157365	1(A)
ТУХТАБУВИ САХАБОТ ФХ	201578857	1(A), 29(A)
К. ТЕМИРБЕОВ ХЧФ		
ОХАНГАРОН тумани		
GULOBOD-MEVA СПЧХ	301574194	1(A)
OHANG GAZ TO'LDIRISH SHAHOB. МЧЖ	302194338	1(B), 33(B)
OHANGARON OROM SAIVO МЧЖ	301045662	1(A), 11(B), 20(A), 25(A)
БУСТОНОЛИК тумани		
ОК-ТОШ ХФ	202000396	1(B)
БҮКА тумани		
ФИРМА JAYRONAXONIM Y.B.	204379588	1(B), 11(B), 20(A)
ФХ НЕБЕ	201616871	1(B)
МЧЖ SAYXUN-MONTAJCHI	206345329	1(B), 17(B), 20(B), 25(A)
ОЛМАЛЫК ш.		
OLMALIQ MATLUBOT INVEST MCHJ	301578814	1(A), 20(B)
BAXROM XUSAN ERKIN XH	301597159	1(A), 11(B), 20(B), 29(A)
GO'ZAL MEBEL PLEYUS MCHJ	301549644	1(A), 17(B), 20(B), 29(A)

*Текширилар бөлүнгендеги сана – 2013 йыл 1 декабрь. Текширилар түзүлгөн сана 30 декабрь.

Корхона номи	СТИР	Текширууни
АНГРЕН ш.		
МЧЖ САЕРДАБОНУ	203611553	1(B), 11(A), 17(B), 20(A), 25(A), 34(C)
ООО УТОЛЬПРОЕКТ LTD	203889420	1(B), 17(B), 20(A), 25(A), 39(C)
ФИЛИАЛ АООТ САВДОЗНЕРГО	200595616	1(B), 20(A)
ANGREN-BROKER XH	301073906	1(A)
НПП ЭНЕРГИЯ	202708219	1(B), 20(B)
ФИРМА ОЛТИН	201879173	1(B), 11(B), 20(B)
УП МАХСУСҮҮКТРANS ЗАО ЦЛА	300759193	6(B), 9(C), 22(B)
БЕКОБОД ш.		
БЕКОВОД-SHAROB-SAIDO УК	301416951	1(B), 11(A), 20(B), 25(B)
БЕКОВОД-AVTO-SAVDO МЧЖ	205906516	1(B), 17(B), 20(B), 25(A), 29(A)
БЕКОВОД-SHAHAR-OMUXTA-EM-SOT.	301078219	1(B), 25(B)
UMIDA-SADAFT-SERVIS МЧЖ	300604386</td	